

Sprawozdanie z realizacji Zadania
p.n. Program edukacji ekologicznej dla dzieci i młodzieży
"Selektywna zbiórka odpadów w szkołach"

<u>Tytuł programu</u>	- „Selektywna zbiórka odpadów w szkołach”
<u>Autor programu</u>	- Centrum Zrównoważonego Rozwoju
<u>Zespół programowy</u>	- Teresa Adamska - kierownik programu, część merytoryczna, organizacyjna, kontakt z samorządami. Zbigniew Tynenski - nadzór merytoryczny nad programem Agnieszka Podgórska - prowadząca szkolenia motywacyjne Jacek Gargól - prowadzący szkolenia motywacyjne Grażyna Chęcińska - prowadząca szkolenia środowiskowe Grzegorz Klimczak - prowadzący szkolenia organizacji eko – skupu, kolportaż materiałów programowych, Agnieszka Przybylska - kolportaż materiałów i kontakt ze szkołami, monitorowanie programu. Michał Turek - monitorowanie programu, Krzysztof Dudek - opracowanie projektów graficznych, prowadzenie aktualności programowych na stronie internetowej.

Misja programu

Propagowanie i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju poprzez aktywne formy prowadzenia edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.

Osiągnięte cele główne Programu „Selektywna zbiórka odpadów w szkołach”:

- ochrona powierzchni ziemi w wyniku aktywnie prowadzonej selekcji odpadów u źródła, zmniejszenie ilości deponowanych odpadów mieszanych na składowiskach.
- aktywna edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- rozwijanie i kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży.
- wyrobienie postaw poszanowania środowiska naturalnego i odpowiedzialności za jego stan wśród uczestników programu.

Osiągnięte cele szczegółowe Programu „ Selektywna zbiórka odpadów w szkołach”:

- wytworzenie nawyku zbiórki selektywnej u dzieci i młodzieży poprzez pozytywną motywację nagrodami odpowiednimi do ilości wyselekcjonowanych odpadów (działanie prawidłowe – przyjemność).
- integracja środowisk uczniowskich i pobudzenie aktywności społeczności lokalnych (osiedlowych, siedliskowych).
- poszerzanie i rozpowszechnianie wiedzy o ochronie środowiska poprzez zmniejszanie jego obciążenia ilością deponowanych odpadów na wysypiskach.
- wprowadzenie do szkół cyklu edukacyjnego – „poprzez edukację do zrównoważonego rozwoju”.
- edukacja o sposobach zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów, ich odzysku, sposobach recyklingu i powtórnego wykorzystania.

- prowadzenie szkoleń kadry pedagogicznej poszerzających wiedzę o zrównoważonym rozwoju i prowadzeniu edukacji ekologicznej w szkołach z wykorzystaniem narzędzi jakimi są aktywne formy jej prowadzenia.
- edukacja ekologiczna dotycząca korzyści społecznych pośrednich wynikających z systemowych działań w dziedzinie ochrony środowiska.

Zgodność Programu z Priorytetami WFOŚ i GW przyjętymi na 2004r.

Program jest zgodny z Priorytetem III i V Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na rok 2004.

Priorytet III – Ochrona Powierzchni Ziemi – pkt 3 – Selektywna Zbiórka Odpadów / ppkt 2 – Miasto Łódź

Priorytet V – Promocja i Edukacja Ekologiczna

- pkt 2 – akcje o zasięgu wojewódzkim, śródroczne programy edukacyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe.
- pkt 6 – szkolenia podnoszące kwalifikacje i wiedzę z zakresu ochrony środowiska i edukacji ekologicznej.

Krótkie uzasadnienie celów programu :

Selektywna zbiórka odpadów jest niepodważalnym elementem ochrony środowiska. Wprowadzenie nawyku selekcji odpadów opakowaniowych jest możliwe tylko wtedy, gdy edukacja zacznie się w wieku szkolnym. Tą drogą podąża program selektywnej zbiórki odpadów w szkołach. Prowadzone szkolenia poszerzają wiedzę kadry pedagogicznej na temat gospodarki odpadami, dają wiedzę na temat pozytywnej motywacji uczniów do działań na rzecz ochrony środowiska, organizacja eko - skupów daje możliwość permanentnego prowadzenia programu w szkołach w sposób samodzielny w dalszej perspektywie i jest elementem pokazującym wymierne korzyści ekonomiczne obecnego i przyszłych pokoleń wynikające z ochrony środowiska.

Program objął działania :

- ◆ podpisanie umów ze szkołami oddelegowanymi przez samorządy do udziału w Programie.
- ◆ podpisanie umowy współpracy w Programie z Organizacją Odzysku Eko – Punkt Sp. z o.o.
- ◆ prowadzenie akcji informacyjnej w szkołach poprzez internet lub kontakt bezpośredni.
- ◆ przygotowanie i przekazanie materiałów szkoleniowych kadrze pedagogicznej.
- ◆ edukację nauczycieli – cykl szkoleń w okresie od 29.11.2004r. do 10.06.2005r, przy użyciu materiałów w/w materiałów.
- ◆ organizację szkolnych eko – skupów przez kadrę pedagogiczną uczestniczącą w szkoleniach.
- ◆ edukację ekologiczną dzieci i młodzieży w trakcie trwania organizacji eko – skupu i akcji selektywnej zbiórki odpadów w szkole.
- ◆ organizację odbioru zebranej selekcji ze szkół.
- ◆ monitoring programu poprzez opracowanie efektów i wskaźników efektów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych programu.

- ◆ kolportaż materiałów programowych – plakatów, Poradników Młodego Ekologa, ekobonów.
- ◆ rozdanie pakietów nagród szkołom.
- ◆ rozdanie pakietów nagród w szkołach dla najaktywniejszych uczestników Programu.
- ◆ rozdanie dyplomów ukończenia szkoleń nauczycielom i osobom zaangażowanym w Program na terenie szkoły.
- ◆ rozdanie dyplomów szkołom za udział w Programie.

Beneficjenci bezpośredni i pośredni programu :

Ilość szkół, które podpisały umowy	- 40 szkół.
Ilość szkół, które wzięły udział w Programie	- 39 szkół.
Ilość szkoleń / godzin	- 8 szkoleń / 44,5 godziny
Ilość nauczycieli zaangażowanych w Program	- ok. 80 osób
Ilość uczniów – uczestników Programu	- ok. 10 000 uczniów
Ilość osób pośrednio zaangażowanych	- ok. 30 000 osób (rodzice, sąsiedzi i inni)

Beneficjentami pośrednimi Programu są samorzady lokalne, którym podlegają placówki dydaktyczne objęte Programem.

Partnerzy współfinansujący Program :

- ❖ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – umowa dotacji Nr 101/EE/D/2005
- ❖ „Organizacja Odzysku S.A. Eko – Punkt „
- ❖ Zakład Robót Komunalnych Sp. z o.o. w Łodzi

Partnerzy współuczestniczący w Programie :

- ❖ Liga Kobiet Polskich Zarząd Wojewódzki w Łodzi
- ❖ Gminy i Starostwa województwa łódzkiego delegujące placówki oświatowe do programu.

Terminy realizacji programu :

Czas trwania programu - 01.10.2004r. - 31.07.2005r.

Efekty :

Rzeczowe wg. harmonogramu zadania :

- Materiały szkoleniowe	- 460 kpl.
- Podziękowania dla pedagogów i szkół	- 80 kpl.
- Nagrody dla uczestników programu	- 66 kpl.
- Poradnik Młodego Ekologa	- 2000 egz.
- Plakaty edukacyjno – promocyjne	- 640 szt.
- Ekobony	- 10000 szt.

Rzeczowe poza harmonogramem zadania :

- Ilość zebranych odpadów: - 37 876,00 kg makulatury
- 1 741,80 kg tworzyw sztucznych (PET, folia)
- 630,00 kg aluminium (puszki)
- 2 306,00 kg stłuczki szklanej
- 16,20 kg baterii (odpady niebezpieczne)

Łączna ilość odpadów opakowaniowych wyselekcjonowana w trakcie programu :
42 570,00 kg.

Ekonomiczne :

➤ **Oszczędności zbiórki, transportu i składowania odpadów:**
ceny wg. danych MPO w Łodzi na dzień 06.08.2004r.

- przeładunek – 42,57 Mg x 10,00 PLN/Mg = 425,70 PLN
- przeładunek – 42,57 Mg x 10,00 PLN/Mg = 425,70 PLN
- transport loco składowisko odpadów - 100 km x 3,11 zł/km
- ilość kursów 3 x 311 PLN / kurs = 933,00 PLN
- składowanie na składowisku odpadów – 42,57 Mg x 35,00 PLN/Mg = 1 489,95 PLN

Łącznie oszczędności za zbiórkę, transport i składowanie odpadów : 3 274,35 PLN

➤ Zmniejszenie wydatków z budżetów Miast i Gmin za odbiór i wywóz odpadów zmieszanych o kwotę 3 274,35 PLN.

Ekologiczne :

- zmniejszenie ilości deponowanych odpadów na składowisku odpadów komunalnych o 42,57 Mg.
- recykling wyselekcjonowanych odpadów.
- wykorzystanie odpadów jako surowca wtórnego w ilości 42,57 Mg.
- zwiększenie wiedzy ekologicznej dzieci i młodzieży o zapobieganiu, minimalizacji, recyklingu i ponownym wykorzystaniu odpadów.
- korzyść dla obszarów mało zurbanizowanych (gmin) wynikająca z ilości zebranej selekcji w porównaniu z dotychczas prowadzonymi w tym zakresie działaniami. Wynosi ona średnio w gminie o 100 % więcej jak dotychczas. Średnie efekty zbiórek selektywnych na obszarach wiejskich wynosiły dotychczas ok. 3,00 MG / rok. Dla zobrazowania Szkoła Podstawowa z Skoszewach Gmina Nowosolna zebrała ok. 4,0 MG odpadów opakowaniowych w Programie.
- poszerzenie wiedzy w szkołach dotyczącej zasad zrównoważonego rozwoju.
- zwiększenie wiedzy pedagogów o aktywnej formie prowadzenia edukacji ekologicznej w szkołach.
- pozytywna postawa dzieci i młodzieży dla kontynuacji programu.
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów przez gminy zgodnie ze zobowiązaniami akcesyjnymi Polski jako kraju członkowskiego UE.

Spoleczne :

- oddziaływanie Programu na otoczenie środowiskowe (osiedla, wsie, obiekty infrastruktury).
- prawidłowe przeznaczenie wyselekcjonowanych odpadów w domach (u źródła) z możliwością kontroli przeznaczenia ich do recyklingu.
- rozwijanie odpowiedzialności za czyste środowisko w społecznościach lokalnych.
- wspieranie proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży.
- oszczędność środków budżetów domowych na wywóz odpadów mieszanych z gospodarstw (szczególnie na wsiach i w miastach na terenach zabudowy jednorodzinnej).
- zwiększenie zaufania do instytucji wspierających Program ze środków publicznych w tym głównie do WFOŚ i GW.
- promocja działań WFOŚ i GW na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- poszerzenie wiedzy o zobowiązaniach traktatu akcesyjnego w obszarze „ Środowisko”.

Tabela ilości oddanych odpadów przez poszczególne szkoły :

I.p.	Szkoła	Makulatura kod 15 01 01 [kg]	Tworzywa sztuczne kod 150102 [kg]	Szkło kod 150107 [kg]	Aluminium kod 1501 04 [kg]	Baterie [kg]
1.	Zespół Szkół Specjalnych Nr 2 w Łodzi - SPS Nr 90 - GS Nr 2	3479,00	555,00	120,00	226,00	0,00
2.	Szkoła Podstawowa Nr 34 w Łodzi	3417,00	57,00	0,00	154,00	10
3.	IX LO w Łodzi	960,00	10,00	0,00	0,00	0,00
4.	Zespół Szkół Specjalnych Nr 3 - SPS Nr 105 - GS Nr 57	1553,50	44,00	0,00	24,50	0,00
5.	Zespół Szkół Specjalnych Nr 4 w Łodzi - SPS Nr 128 - GS Nr 58	1140,00	26,00	0,00	22,00	0,00
6.	Zespół Szkół Specjalnych Nr 5 w Łodzi - SPS Nr 168 - GS Nr 59	2740,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 187 w Łodzi	1270,00	95,00	0,00	35,00	0,00
8.	Zespół Szkół Ponadgimn. Nr 21 w Łodzi - Technikum 3 – letnie - Technikum Ogrodnicze - Liceum Profilowane	360,00	7,00	0,00	5,00	0,00
9.	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Łodzi - Gimn. Publiczne Nr 34 - Liceum Ogólnokszt. Nr 32	1840,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Szkoła Podstawowa w Białej Gmina Zgierz	0,00	560,00	0,00	60,00	0,00
11.	I Liceum Ogólnokształcące w Zgierzu	720,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	Zespół Szkół w Parądzicach Gmina Wartkowice - Gimnazjum - Szkoła Podstawowa	1457,00	8,00	40,00	1,00	0,00
13.	Zespół Szkół Nr 1 w Zgierzu	1379,00	13,00	0,00	5,00	0,00
14.	I LO w Koluśkach	440,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Topoli Królewskiej Gm. Łęczyca	3301,30	1,50	449,00	24,5	0,2
16.	Gimnazjum w Topoli Królewskiej Gm. Łęczyca	1254,00	249,50	730,00	29,00	6,00
17.	Szkoła Podstawowa w Starych Skoszewach Gmina Nowosolna	3910,00	4,00	360,00	13,00	0,00
18.	Szkoła Podstawowa w Annopolu Starym Gmina Zduńska Wola	2719,20	35,80	0,00	5,00	0,00
19.	Szkoła Podstawowa w Mszadli Gmina Lipce Reymontowskie	900,00	20,00	607,00	5,00	0,00
20.	Szkoła Podstawowa w Drzewcach Gmina Lipce Reymontowskie	2807,00	21,00	0,00	21,00	0,00
21.	Szkoła Podstawowa w Biesiekierzu Rudnym Gmina Zgierz	1014,00	35,00	0,00	0,00	0,00
22.	Zespół Szkół w Sędziejowicach - Gimnazjum - Szkoła Podstawowa	1215,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM		37 876,00	1 741,80	2306,00	630,00	16,20

Podsumowanie i wnioski:

- 1) Program przyniósł zdumiewające efekty rzeczowe w postaci 42,6 Mg wyselekcjonowanych odpadów opakowaniowych.
Zaangażowanie znaczącej części uczniów w zbiórkę selektywną, oddziaływanie tej grupy uczniów na rówieśników i osoby dorosłe (rodzice, znajomi) stanowi bezpośrednią przesłankę do kontynuacji Programu "Selektywna Zbiórka Odpadów w Szkołach" we wszystkich szkołach w Łodzi i woj. łódzkim.
- 2) Podjęta metoda propagowania selektywnej zbiórki poprzez pozytywną motywację - nagradzanie – jest metodą skuteczną i wartą dalszego stosowania.
- 3) Wypracowanie nawyku jako postępowania normalnego, oddziaływanie tego nawyku na najbliższe otoczenie (rodziców, kolegów, itp.) wymaga trwałej motywacji w ciągu następnych 2 lat.
Taki zakres czasowy powinien obejmować Program wdrożeniowy.
- 4) Udział partnerów instytucjonalnych i pozostałych współfinansujących w Programie (WFOŚiGW, Eko – Punkt, ZRK Łódź) był nieproporcjonalnie mały do zakresu potrzeb prowadzenia Programu, do kosztów wykazanych w realizacji harmonogramu rzeczowo – finansowego nie dodano kosztów bezpośrednich związanych z jego prowadzeniem w tym :
 - kosztów siedziby CZR w wys. min. ¼ czynszu m- nie –
ok. 185,00 PLN x 12 m – cy = **2220,00 PLN**
 - kosztów społecznej – wolontariackiej pracy Zarządu i innych osób zaangażowanych na poziomie min. płacy ok. 850,00 PLN m- nie
850,00 PLN x 12 m – cy = **10 200,00 PLN**
 - kosztów opłat mediów (energia) ok. 50,00 PLN m- nie
50,00 PLN x 12 m-cy = **600,00 PLN**
 - kosztów telefonów, faxów, internetu na poziomie ok. 250,00 PLN/m-c
250,00 PLN / m-c x 12 m- cy = **3000,00 PLN**
 - kosztów dojazdów do WFOŚ i GW – ok. 20 kursów = ok. **88,00 PLN**
 - kosztów utrzymania i prowadzenia rachunku bankowego oraz wydania opinii w wys. ok. 2,00 PLN / m-c + 40,00 PLN (opinia bankowa)
2,00 PLN/ m-c x 12 m-cy = **24,00 PLN + 40 PLN = 64,00 PLN**

Łączna minimalna szacunkowa kwota środków dodatkowo zaangażowanych przez prowadzącego Program – CZR, wynosi – 16 172,00 PLN.

- 5) **Program nie generuje żadnych zysków ze zbiórki selektywnej.**
Nie jest programem komercyjnym. Jego koszt całkowity łącznie z w/w kosztami niekwalifikowanymi wyniósł : - 92 403,49 PLN.

Ilość odpadów wyselekcjonowanych w przeliczeniu na ich wartość rynkową wynosi – ok. 5 000,00 PLN, co stanowi 5,4 % kosztu całego Programu.

- 6) Do sprawozdania z Programu załączamy podziękowania zawierające opinię szkół co celowości i oddziaływania wśród dzieci, młodzieży i społeczności lokalnych.